

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)

Štev. (No.) 11-12

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

4. aprila 1985

Bučite, orgle veselja!

Bučite, orgle narave, bučite!

Iz groba vrnil se Božji je Sin —

ste kdaj kaj takega zrla, strmine?

Je takšna vest vas kdaj stresla, globine?

In tebe, davno morjé, ki ne spiš?

Bučite, orgle resnice, bučite:

iz groba vrnil se človek je Nov!

Na udih nosi trpljenj brazgotine,

pod srcem nosi vseh muk brazgotine —

in luč ljubezni jih dela mladost.

Bučite, orgle ljubezni, bučite!

Iz groba vrnil se naš je Gospod —

za nas se dal je ubiti, Usmiljen.

Hudičev ključ na nebesih razbil je.

Spet smemo biti ljubezni skrivnost.

Bučite, orgle veselja, bučite:

iz groba vrnil se Jezus je v čas,

ki vanj bilé zagrebéne so priče —

ni vsak od njih od krivic izmaličen? —

Ni smrt naš konec. Ni konec poraz.

Vladimir Kos

(s prisrčnimi voščili za veselo,
blagoslovljeno Veliko noč.)

Ivan Bukovec: VSTALI KRISTUS

Kristus je vstal tudi za slovenski narod

Kakor trdno verujemo, da je Kristus vstal, in kakor tudi trdno verujemo, da bomo tudi mi vsi vstali, tako tudi trdno verujemo, da bo vstal tudi naš slovenski narod, ki sedaj ječ v komunistični tiraniji.

Slovenska zemlja je v 1400 letih, odkar so jo naselili Slovenci, že marsikaj doživela in pretrpela. Pustošili so jo Obri, Huni, Franki, Langobardi. Divjali so čez njo Turki, ki so požigali slovenske vasi in vozilj v sužnost mlade Slovence. Neusmiljeno so s slovenskim kmetom postopali graščaki, ki so mu hoteli vsiliti tudi protestantsko vero. Potem so nas pestili Francozi, Nemci na Koroškem in Štajerskem, fašisti na Primorskem in nato trojni okupatorji med drugo svetovno vojno.

Najhujše trpljenje in zločine pa smo v vsej svoji zgodovini doživljali v komunistični revoluciji. Po končani vojni pa so izročili verolomni Angleži našo nikdar premagano domobransko vojsko komunistom v smrt, tisoče vernih Slovencev pa je šlo na begunsko pot.

Slovenci smo v 1400 letih mnogo slovenske zemlje izgubili, mnogo krvi prelili, mnogo solz pretečili — pa smo vendarle preživeli vse napade, vsa pustošenja, vse pokole. Tudi sedanjo komunistično okupacijo svete slovenske zemlje bomo preživeli in znova vstali v svobodi.

Zavedajmo pa se, da nam svoboda ne bo podarjena, ampak da si jo moramo sami izborjevati. S kakšnim orožjem? „Z uma svečnim mečem“, bi nam odgovoril pesnik. Da, z uma svetlim mečem t. j. s pametnim, kvalitetnim in vztrajnim delom, z globoko narodno zavestjo, z neprestanim izobraževanjem, s požrtvovalnim javnim delom, s podpiranjem vsega slovenskega: slovenske Cerkve, tiska, slovenskih šol, organizacij, prireditvev. To bodi naše orožje! S tem orožjem bomo doživeli novo slovensko vstajenje v svobodni in samostojni Sloveniji.

RUDOLF SMERSU

Skrivnost križa

Človek v dnu svoje duše vedno teži k resnici, v svobodo, v srečo; zaradi tega vedno ustvarja novo, oblike življenja, hoče se osvoboditi vezí narave, nagona, prirojenih ali od družbe vsiljenih oblik mišljenja in ravnanja, čutenja in dožemanja sveta. Hkrati pa človek čuti ovirano to hrepenenje; zaveda se, da je omejen, sreča se s trpljenjem, katerega ne dojame v polni meri. Bolj se ga izogiba, bolj se srečuje z njim. Končno se zaveda, da trpljenje je del človeka, in da samo religija lahko daje ustrezen odgovor.

Bog-Kristus se je učlovečil in prevzel nase tudi trpljenje. Ni ga odpravil, temveč ga je osmislil. Zato se kristjan ne izogiba križa, ne kapitulira pred trpljenjem in smrtjo, ki je ena izmed oblik trpljenja. Ravno nasprotno; to, kar je za pogane nesmisel, je za kristjana sredstvo zveličanja. Lahko bi rekli: s sv. Pavlom: „V vsem nas stiskajo, pa nismo utesnjeni, v negotovosti smo, pa ne obupujemo, preganjajo nas, pa nismo zapuščeni, ob tla nas mečejo, pa nismo pobiti; na svojem telesu vedno okrog nosimo Jezusovo umiranje, da se tudi Jezusovo življenje na našem razodene.“ Kristjan preko ljubezni, ki vedno zahteva trpljenje, preoblikuje svet, zato ima v mislih Pavlove besede: „Končno bratje: kar je resnično, kar pošteno, kar pravično, kar čisto, kar ljubezljivo, kar je častno, karkoli je krepostno in karkoli je hvalevredno, to imejte v mislih“ (Filipljanom 4, 4-9).

Kristjan se ne sme bati življenja. Nismo nikakršni masohisti. Nikakršni obupanci, ki bi iskali tolažbo ob misli na križ. Mi se le zavedamo, da ta svet ni absoluten, ni več. Kljub minljivosti tega sveta se

zavedamo, da je sedanji čas čas polnosti in milosti, čas božanske radosti, ker je ožarjen s svetlobo božjega sina. Tako brez pridržkov sprejemamo ta svet in ta čas. Zavračamo samo strupeni sad greha, to kar človeka ponižuje in zaslužuje, spravlja v nesrečo in ga hromi v njegovem hrepenenju po boljšem.

V boju med Lučjo in temo se kristjan odloči za prvo, kot lepo pravi naš pesnik Balantič: „A tam v daljavi tihi sliši se veselje, ki kliče me močnejše kakor greh.“

Marko Cukjati

Velika noč

Skozi mesta in vasi, po vseh poteh in stezah, prek polj, v šumenju gozdov velika noč poje...

Poezija.

Je le praznik bleščočih spominov?!

Na tem mogočnem stebri stoji vsa naša vera: Kristus je vstal!

Morda so učenjaki, morda so prebrali nešteto knjig in o vstajenju in o mrtvem Bogu in praznem grobu pišejo na dolgo in široko.

Preprosta žena je povedala dovolj: moj Gospod živi!

To je dan, ki ga je naredil Gospod, praznik moje vere, praznik moje moči, praznik silnega upanja, da zmorem nositi težo življenja brez obupa.

Vse postne stiske življenja osvetljuje ta resnica.

Stržen našega poguma je to posedanje pričakanje: vstali bomo tudi mi. Poslednje veliko presenečenje, ko bo Bog obrnil zadnjo stran človeške zgodovine.

Mi smo vstajenski ljudje.

Moj Gospod živi!

Franc Sodja

Vesti iz Poljske

FAZ — priredila P. D.

V svet so prišla zanimiva poročila o poteku procesa proti morilecu oz. morilecem duhovnika Popieluszka, ko je poljsko ljudstvo spremljalo z ogorčenjem potek sodnega postopka. Zagovornik morilca oz. morilec je navajal vse mogoče olajšave, združene z dvoumnimi podatki in se je seveda tudi dotaknil zločinov, ki so se pred leti dogodili na zapadu. Omenjal je streljanje na škofa Romera, ko je pred oltarjem bral sv. mašo. Omenjal je tudi umor Martina Luthra Kinga in pa seveda Oswalda in Rubya. Poljaki so morali tiho prisostvovati ciničnim olajševalnim argumentom in sprejeti sorazmerno lahko in nizko kazen za izvedeni strahotni zločin nad duhovnikom Popieluszkom. Zagovornik je namreč zatrjeval, da morilec „Piotrowski ni nameraval ubiti duhovnika“.

Zanimiv je tudi oris položaja sedanje poljske inteligence. Medtem ko snažilec železniških vagonov zasluži okrog 25.000.— zlotov mesečno, dobi učitelj z dvema otrokoma komaj 9.000.— zlotov za svoje delo v istem obdobju. Da se preživi, oz. da lahko preživi svojo družino, se loti prilžnostnih ročnih del — kot na pr. kidanje snega, snaženje pločnikov itd. Gospa Halina je že dolgo let učiteljica in za svoje delo dobi 13.500.— zlotov mesečno. Delati pa mora, ker je vdova. Marek je po poklicu inženir. V začetku je delal v pisarni, a kaj kmalu je prevzel delo delavca v neki tovarni za traktorje, ker je skupaj z nadurami dosegel 20.000.— zlotov mesečne plače. Ko pa je videl, da snažilec na železnici zasluži čez 25.000.— zlotov, je kratkomalo presedlal na to delo.

Položaj izobraženca na Poljskem je težak, saj predstavlja po marksistični ideologiji posebno plast ali celo poseben razred v družbi. Vodstvo strahke jih smatra za preveč individualistične elemente, ki niso dobičkanosni in produktivni delavci. Poleg tega imajo večji vpliv na svoje vrstnike kot pa ročni delavci. Saj so se vprav iz-

obraženci leta 1980 prvi pridružili stavkajočim delavcem v Gdansk in so s svojimi logičnimi argumenti podprli zahteve po samostojnih delavskih organizacijah.

Poljski umski delavci se vedno bolj nagibajo k proletariatu, ker so skoro povsem obubožali. Da bi dosegli vsaj lastno stanovanje, je zanje že višek želja! Zato nj čudno, da se marsikateri intelektualac raje posveti ročnemu delu kakor pa da bi vztrajal pri umskem poklicu. So odlični matematici, ki so si poiskali nižjo službo v ministrstvu ali drugih javnih uradih, ker so tam dobili boljše dohodke!

Poseben položaj in ugled pri poljskem prebivalstvu pa imajo duhovniki in v zadnjih letih je vedno več mladih mož, ki vstopajo v semenišča.

Medtem ko se v prejšnjih desetletjih študirali največ sinovi obubožanih plemenitašev ali meščanov, se sedaj

izobražujejo predvsem otroci delavskih ali kmečkih staršev.

V sedanji komunistični Poljski je pa trenutno treba imeti veliko veselja in smisla do študija, ker gmotnih uspehov pod sedanjimi pogoji ni pričakovati.

Poljske oblasti sedaj ne napadajo Cerkve, kakor so jo na pr. nekaj let po zadnji vojni. Sv. oče, Poljak, je dosegel, da je Cerkev na Poljskem upoštevana ali pa vsaj sprejeta kot dejstvo.

Poljski komunisti se trenutno borijo proti duhovnikom, ki kritizirajo komunistični svetovni nazor. Umor kaplana Popieluszka in proces, ki je sledil, je viden primer. Javni tožilec je trdil, da je Popieluszko prekorajčil meje zakonodaje, ker je „širil sovražstvo proti obstoječemu redu in ker je pozival na upor proti „znanstvenemu svetovnemu pogledu“ in po vsej Poljski, kjer je potoval. Kot duhovnik ni vabil na mirno sožitje in njegove besede niso opominjale na ljubezen do sočloveka, temveč je govoril o boju proti poljskemu družbenemu redu“.

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

V aprilu 1945 sva skupno dr. Zivko Topalović in jaz nekako uradno posredovala in prosila za bodoče begunce iz Jugoslavije pri zveznem oficirju maršala Aleksandra v Rimu, Colonelu De Salis. Obširno sva popisala, kako ljudje beže iz vzhodnih delov Jugoslavije pred Titovimi bandami in kako ljudje bodo še bežali, ko Tito zasede zapadne dele države in Slovenije. Popisala sva takozvane oborožene formacije, četnike in slovenske domobrance. Poudarjala sva, da so se ti borili samo proti komunistom doma, da se v ničemer niso pregrešili proti zaveznikom, da pa jih zato komunisti strašno sovražijo in bodo pomorili vse, ki jih dobe v roke.

Zagotavljala sva, da so bodoči begunci prijatelji zapadnih zaveznikov in takoj pripravljene, da se bore na njihovi strani.

Predlagala sva:

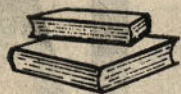
Da se begunci moški, sposobni za vojaško službo, talcoj formirajo kot edince zavezniške vojske in uporabijo pri nadaljnjih akcijah proti nacistom, da se vsi drugi begunci uporabijo pri delih zavezniške vojne uprave, da se ostali begunci sprejmejo kot člani zavezniškega naroda v zavezniška taborišča.

Predvsem pa sva naglašala, da noben begunec iz Jugoslavije ne sme biti proti svoji volji vrnjen nazaj v Jugoslavijo, ker tam komunisti ubijajo vse svoje nasprotnike.

Colonel De Salis je vse beležil, kar sva povedala. Prečital je najmi izjavi, kakor jih je napisal. Vem, da je poslal predstavko isti dan Glavnemu stanu maršala Aleksandra.

Dr. MIHA KREK
Aprila in maja 1945 v Rimu
Kol. Sv. Slov. 1951 str. 49

POMAGAJMO MENDOŠKIM SLOVENCEM
PRIZADETIM OB ZADNJEM POTRESU

Dr. Tine Debeljak

(219)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

MEDDOBJE 1984, št. 1-2

Ta dvojna številka, ki je izšla tik pred letošnjim novim letom, začne številko s poezijo. Na tem čelnem mestu je tokrat priobčena pesem našega jezuitskega misijonarskega pesnika **Jožeta Cukaleta** z naslovom **Dolga je pot**, ki je naslonjena motivno na veliko pionirsko poezijo **Mirabai**, ki v neki svoji pesmi izpoveduje, da je srečna, da more vsa svojo mladost žrtvovati svojemu pravemu Bogu. Cukaletova pesem je zoročna tako indijske, kakor, recimo, španski katoliški mistiki, ki se v globinah srečujeta v isti religiozni duhovnosti, ki je tako značilna za indijsko duševnost (Tagore).

Nato sledi razprava profesorja **dr. Vinka Brumna** o slovenskih naglavnih grehah, s čimer odpira nov kritični odnos do najbolj značilnih izrazito slovenskih lastnosti ter s tem prinaša nov donesek h karakterizaciji slovenskega narodnega značaja. Pa ne samo opisuje, temveč poudarja tudi svoj kritični odnos do njih. Te naglavne grehe slovenskega narodnega značaja podaja po svojem izkustvu in po teoretičnih dognanjih. Tako mu je eden prvih teh naglavnih grehov slovenska zaprtost, pa ne samo zaprtost med sorojaki, temveč predvsem zaprtost do drugih ljudi, v argentinskih razmerah do svojih so državljanov, tako družabno kakor do npr. v vprašanju mešanih zakonov itd. Smo ekskluzivni in odklanjamo vsak dialog in tekmovalnost z drugačno usmerjenimi. Naša značajna napaka je tudi neke vrste zatrt napuh, ki smatra vse za slabo, česar nismo sami odkrili, in se bojimo vsakega tujega vpliva od drugod, pa čeprav je ta še tako dober. Težko priznavamo kritiko naših nazorov in mislimo, da je vse, kar smatramo za naše, resnično le vrhina, ne pa kakšen nedostatek. V drugi polovici študije se ozira tudi na slovenske značajske vrline, predvsem zato, da ne bi članek izvenel le v negativnem smislu, temveč kot donesek k resničnemu spoznavanju slovenskega narodnega značaja.

V isti številki pa profesor **Brumen** objavlja tudi enajst pisem o slovenstvu in slovenčini, s čimer načinja ta za izseljenca tako aktualen problem. S temi pismi nekako dopolnjuje svojo razpravo o narodnem značaju s posebnim pogledom na našo razmerje do slovenstva in do slovenščine, analizira razna nasprotujoča si menja in apelira tudi v tej polemiki na pripravljenost za občestveno delo v skupnem iskanju osnov do pravega gledanja na ta aktualni problem.

S podobnim problemom se peča tudi izredno zanimiva razprava **Avgusta Horvata** pod skromnim naslovom **Razmišlja o slovenskih razmerah v Argen-**

tinah, ki je predvsem pragmatičnega značaja. Med potovanjem v tujini razmišlja o slovenskih razmerah v Argentinah, kjer navaja, zakaj smo Slovenci v tolikem številu pustili domovino in kako smo se naselili v Argentinah. Podaja jasno vzroke naše druge politične emigracije po vojni ter vzroke, zakaj nismo znali, mogli ali hoteli s slovenskimi staronaseljenci najti in poiskati skupnih pogledov na slovenstvo. To razmerje med novimi in staronaseljenci Slovencev je eno glavnih vsebin zanimivega razmišljanja, na katero še posebej opozarjamo.

Od ostalih znanstvenih doneskov te številke je treba poudariti razpravo **Leva Detela**: **Idejno estetske in razvojne razsežnosti slovenskega zdomskega ustvarjanja**. **Leva Detela** je pred leti napisal posebno knjižico o analizi in oceni sodobnega koruškega leposlovja. Sedaj pa je kot dunajski opazovalec slovenskega literarnega ustvarjanja v emigraciji kritično pogledal na splošno emigracijsko literarno ustvarjalnost ter jo ocenil z ozirom na motivni razvoj v njej ter tudi iz estetsko stilistične osnove.

V tej dvojni številki je predstavljena tudi pesnica **Milena Merlak** s ciklom **Pesmi**, v katerih je iz nekdanje ekspresivne baročnosti in alegoričnega opisovanja prešla v mirno impresivno izpovedano pesem.

V prozi je v tej številki najmočnejše predstavljen **Vladimir Kos** s ciklom **Tri povestice**, med katerimi je gotovo najboljše **Nadvse jasna uganka**. Kosova proza se močno razlikuje od njegovega pesništva. Tudi ta ciklus spada v isto vrsto njegovih izrednih doživetij ob ljudeh slovenskega porekla v tujem okolju, kakor jih poznamo že iz zadnjih letnikov **Meddobja** in o katerih smo prepričani, da bi v skupni zbirki imeli velik pozitiven prispevek k prilaganju Slovencev v sodobno svetovno pisanje.

Najširše pripovedno delo v tej številki pa je **Andreja Rota** **Pot skozi noč**, ki je psihološka črtica, kako po čudnih ovinkih in po spominih na mladost najde ločenec po celonočnem izgubljenem tavanju stanovanje svoje žene in obenem spravo. Označujeta črtico psihološki zaplet in tudi deloma filozofska razmišljanja.

Posebno vrsto predstavlja sodobna pripovedna črtica pesnika in urednika **Franceta Papeža** pod naslovom **Vrata**. Ni to ne črtica ne esej ne zgodovinski zapis ne poitično razmišljanje polpreteklosti in sedanosti, temveč vsega tega nekaj pa v dovoljšni meri in v pravi sorazmerji. Vsekakor sočen sodobni literarni zapis, naslonjen na tajni

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Vsakomesečno razburjanje spricho raznih povišic cen, je imelo to pot poseben prizvok. 25% skok v ceni bencina, ali kar 35% v transportu. in drugi podobni ukrepi so ostali nekoliko v ozadju spricho napovedi nove gospodarske, ali bolje, finančne smeri. Vlada je napovedala in pričela spravljaljati v tek nekaj, kar naj bi predstavljalo temeljito spremembo dosedanje politike. Prvi ukrepi v tej smeri so naleteli na vrsto kritik, ki pa tudi niso pripomogle k jasnosti položaja.

KJER NI, TUDI VLADA NE DOBI

Žalostno je, a znova se moramo povrniti k predmetu, ki smo ga že večkrat obravnavali. To je dejstvo, da radikalna vlada pravzaprav nima globalnega gospodarskega programa. Vse napovedane spremembe, ki naj bi temeljito obrnile položaj, tako ostanejo le delni poizkusi prebarvati neko stvar, ki v bistvu ostaja ista. Ni čudno, da so to pot so-

pomen odprtih vrat, ki je v partizanskem žargonu pomenil „odprta vrata v smrt ali kamor koli“. Tako je Papežu mislja slovenskega uradnika v ministrstvu v Buenos Aires odprla vrata v vse omenjene strani: v sodobno svetovno oz. argentinsko politiko, v spomin na medvojne čase in celo v preblik ljubzni itd. Izredno živahen sodobni literarni prispevek, feljton, svojevrsten po obravnavanju in po motivnosti.

Literarni ton tej številki dajeta tudi doneska dveh piscev iz ZDA in Kanade. Impresionistična skica iz mladostnih spominov, neke vrste anekdota **Črni pes Teda Kramolca** in dramatsko napeta zgodba iz ameriškega življenja **Stres**, ki jo je napisal **Franc Bukvič**, ki tokrat prehaja iz prekmurskega življenja v severnoameriško. Plastično risanje oseb in napetost dejanja sta odlika te črtice, ki je bila svoj čas nagrajena pri natečaju SKA. Tudi humor in karikiranje kot nov element kažeta v novo smer Bukvičevega pisanja.

Ostali razdelki revije so posvečeni **Zapisom**, v katerih poroča **Andrej Rot** kot tajnik Slovenske kulturne akcije o uspehu literarnega in esejističnega natečaja, ki ga je razpisala SKA. Literarno zgodovinsko pa bo zanimala objava pismenih kontaktov pisatelja **Bukviča** s predsednikom SKA **Ladom Lenčkom** o pisanju njegovega romana **Vojna in revolucija**.

V kasteljanščini je priobčena izvirno napisana pesem **Vinka Rodeta** **Borges**.

Za sklep pa tajništvo SKA priobčuje seznam kulturnih večerov v 30. sezoni v Buenos Airesu (12).

glašali v svojih kritikah, pa tudi v opisu položaja, tako ekonomisti z desne (kot npr. **Alsogaray**), kot oni z leve, ki se vedno bolj oddaljujejo od vlade. V bistvu bi posneli njihove kritike v enem samem stavku: Nič se ni spremenilo: isto je **Sourouille**, kot **Grinspun**, kot **Martínez de Hoz**.

V čim je torej sprememba? Morda v nekoliko večji doslednosti. Vlada si je zadala nujen cilj, da vsaj delno omeji inflacijo. V ta namen skuša po eni strani omejiti stroške, po drugi strani pa nabirati več denarja. Prvo področje na katerem skuša varčevati so seveda plače, delavske plače. Ni tu govora o restrukturaciji groznega državnega aparata, ki požira dnevno tisoče in milijone dolarjev, prav tako nobene resnega namiga ni o privatizacijah deficitnih državnih podjetij, ali podobnih pozitivnih ukrepih.

Kar se tiče večjega nabiranja denarja, se množijo davki, in se napoveduje davčna sprememba. A tudi tu stvar v samem bistvu šepa. V državi, spricho danega položaja, ni investicij, številna podjetja so do zadnjega zadolžena, in marsikateremu podjetniku je vseeno, če ga na boben spravi privatni dolg ali pa postopek spricho neplačanih davkov. Zato je razumljivo, da davčna nabirka že leta nenehno pada. Vlada bo morala končno priznati, da kjer ni, tudi ona nič ne dobi.

ČRNO UPANJE

Znova se povračamo k petrolejskemu problemu. Ne moremo mimo njega, ker ga premljeva vsa država. Nit se ni poegla ideološka debata, ne gospodarsko preračunavanje gljede uspeha te drzne predsednikove poteze. Nekaj je jasno: če res pridejo v kratki dobi tuji kapitali črpati argentinski petrolej, potem je vsaj nekaj upanja na delno omiljenje položaja. Petrolejske družbe prinesejo s sabo devize, ki jih država tako krvavo potrebuje. Pomenijo pa tudi večstranski gospodarski razmah, priložnosti za zaposlitev, nov tok nakupovanja.

Vendar, če bo vladala še naprej taka zmeda, tudi ta ekstremni ukrep ne bo prinesel zaželenih rešitev. Predno se bodo namreč pokazali sadovi nove poti, bo tako socialni kot politični položaj prišel do kritične točke. Izbruh bi imel nedogledne in žalostne posledice. Vlada se tega zaveda, in to more videti dovolj jasno v debatah za socialni pakt, ki ga tu nazivajo „koncertacija“. Pred kratkim časom še je bila ta beseda zvezda dneva, sedaj je nekoliko zatoniła. A v sklopu teh pogajanj,

so se prvič znašli delavci in podjetniki na skupnem položaju. Eni in drugi vidijo nevarnost s strani vladne gospodarske politike: sindikalisti se zavedajo, da bodo delavske plače prve okrnjene, da vlada ne bo izpolnila svoje formalne obljube o mesečnih povišicah 90% inflacije in trimestralnih izenačbah z inflacijo. Podjetniki pa čutijo, da bo teža borbe proti inflaciji padla nane v svojstvu recesije, ki že ogroža ves produktivni aparat. Upanje na petrolej je za njih prazno, in črna barva petroleja se jim predstavlja le kot temna bodočnost, v katero ne vidijo jasno.

BREZ SOGLASJA NI KONCERTA

Beseda „koncertacija“ je pravzaprav jasna in grafična. Da imamo „koncert“, to je „soglasje“, se morajo glasovi harmonično ujemati. Tukaj pa življa vsak po svoje, marsikateri „fuša“, dirigent pa izgleda kot da se včasih na note ne spozna preveč dobro. Je v takem položaju mogoč uspeh?

Odgovor ni težak, in nam ga vsak dan daje dogajanje v deželi. To seveda izrabljajo opoziciionalne stranke, ki se pripravljajo na prvo volivno preizkušnjo letošnjega oktobra. Pretekli petek so na Trgu Once priredili svoj miting **Intransigenti**. Izredno število ljudstva se je nabralo, in zborovanje je bilo le potrditev dejstva, na katerega kažejo že dalj časa politični opazovalci. Levica vztrajno raste. Ne smemo pozabiti, da se **Intransigenti** izšli pravzaprav iz radikalne korenine. Tja se bodo torej obrnili vsi glasovi, ki so v teh dveh letih obupali nad **Alfonso** **Novo** vlado. Zmerna levica se bo zbrala pri **Intransigentih**; skrajna levica pa bo verjetno tudi predstavila entno listo. Komunisti pa še ne vedo, kam naj bi se prislinili.

Z druge strani je tudi opazen porast liberalcev. **Alsogaraya** **Zveza** demokratične sredine je v prestolnici nabrala izredno število novih članov, ter iznajdljivo in izredno delavno posega tudi v predmestja in še dalj v provinco **Buenos Aires**. Opaziti je delavne pojave te desnice tudi po nekaterih provincih. Notranje struje v **Zvezi** vedno bolj pogosto nastopajo pod imeni „liberalcev“, beseda, ki v Argentini počasi izgublja nek omalovaževalni prizvok zaradi rasti njihove moči.

Eno in drugo, strnjenje leveice in rast desnice, je politično neverjetno pozitiven pojav, ker predstavlja normalizacijo potrebne ravnovesja. Ta rast, ki je šele v začetku, in bo potrebovala še dolga leta, bo pozitivna tudi za obe doslej večinski stranki (radikale in peroniste), in bo temelj tistega urejenega političnega življenja, ki more narodu prinesiti potrebne utemeljene upanje. Mi bi vsaj temu upanju dali več kredita kot pa petroleju.

PRIPREDA: MARJAN SCHIFFRER (27) LISTANJE PO DELU

Slovensko časopisje se v zadnjih mesecih z vsa njih (kot bi hotelo dohiteleti zamujeno) razpisuje o treh tabumah, o katerih do predkratkem navadni občan ni imel najmanjšega pojma. Naš list je že na široko poročal, kaj pišejo doma o poboji domobrancev (ne govorijo več o pokolu — poboj zveni mileje, poleg tega pa ima pokol prizven mučenja — domobranci pa naj bi bili s sodbo, ali brez nje — „samo“ ustreljeni). Človek ima vtis, da je ta ventil vsaj delno odprla partija sama, ker se je bala — eksplozije. Slovensko javno mnenje reagira danes vse drugače kot svoj čas ob **Koeckovih** izjavah **Pahorju** in **Rebulu** pa še ob **Svetinovi** **Ukani** in **Strletovem** **Velikem** **finalu** na **Koroškem**.

Seveda pa partija ne bi bila partija, ko ne bi takoj prešla v protinapad. Izvaja ga v več smereh. Med drugimi je svojima uradnika zgodovinarja **Bibru** in **Vresniku** naročila, naj čimveč pišeta o protirevoluciji v Sloveniji. Tako polni **Drago Vresnik** že pet sobotnih prilog po vrsti (zadnja 23. II. 1985) s podlistkom: „Zadnji dnevi sanjskih upov in poraza — **Kvizingi** v Sloveniji na pomlad 1945.“ Pisanje je popolnoma pristransko, črno-belo (kako težko se je izkopati iz te-

ga!), polno partizanske leporečnosti. Mogočno von **Löhrovo** **armado**, ki se je umikala z **Balkana**, naj bi popolnoma razbile (!) in uničile razne partizanske brigade in korpusi (o **Sovjetih** ni govora!), ki so bile oborožene z najmodernejšim topništvom, s tanki in letali (!). Med vso to povestico pa je nartreseno nešteto cvetk. Tako naj bi člani „**Taborske** **revolucije**“, ki je doživela svoj finale 2. in 3. maja 1945 v dvorani na **Taboru**, bili po **Vresnikovem** **krivi** ne samo pokolov (!) s **krampi** in **lopatami** na **Barju**, **Lisičjem**, **Urhu** in daleč naokrog po **Dolenjskem**, ampak tudi za žrtve, ki so padle na **Turjaku** 4. maja (še med vojno) in končno tudi tega, da smo imeli **Slovenci** 46.000 mrtvih, 35.800 v zaporih, 29.000 v koncentracijskih taboriščih, 80.000 v **pregnanstvu** in brez doma ter 60.000 na **prisilnem** **delu**. To naj bi bile le njihove (partijske) žrtve, drugih ne šteje. Za **bralce** (zlasti **mlađe**), ki jim zadeve 4. maja 1945 niso popolnoma jasne, bi zapisali, da je bilo takrat **ustreljenih** pod **Turjakom** nekaj nad deset **komunističnih** **aktivistov**. To so bili malo popreje **aretirani** ostanki **ljubljankega** **okrožnega** **političnega** **vodstva** **OF** in **NOV**. O tem, ali je bil ta **skrajni** **korak** **potrben** ali celo **umesten**, bi

se dalo govoriti. Na vsak način pa so ga znali komunisti doma primerno napihiti in krepko začiniti in to sirotko v velikih žlicah ponujajo vznemirjenim občanom, da bi tisk vsaj malo uspravili, češ tudi oni so streljali. Seveda pa skrbno zamoče primerjavo števil in okoliščin.

Druga tema, ki jo mi morda malo manj poznamo, so takoimenovani **čauski** **procesi**. Duhove sta razburili zlasti dve knjigi: **Kreftovi** **Spori** in **spopadi** in **Torkarjevo** **Umiranje** na **obroke**, ki sta nedolgo tega izšli v **Ljubljani**. Kaj je v ozadju? **Jugoslovanski** **komunisti** v **Dachau** so se sredi leta 1944 povezali v dobro zakonspirirano **ilegalno** **partijsko** **organizacijo** po **barakah**, formalili svoj **komite** in (vsaj v začetku) pričeli iskati preko **partijcev** drugih narodnosti, zlasti **nemških**, **zveze** z **gestapovci**, da si rešijo vsaj **lastna** **življenja**. Seveda pa je ta pot postala **časoma** **kaj** **spolzka** in so **pristali** **končno** na **ravni** **navadnih** **vohunov** in **izdajalcev** **svojih** **sotrpinov** **nekomunistov**. Za te usluge so, jasno, dobivali **protiusluge**: veliko jih je živelo izven **taborišča** in **hodilo** **vanj** **le** **delat**, drugi so dobivali **tedenske** **obiske** od **doma** in se z njimi **sestajali** **izven** **taborišča** in **končno** se je nekaterim v **ne** **razumljivih** **okoliščinah** **posrečilo**, da so se celo **vrnili** **domov**. Vse to so seveda **tisti** **redki** **rešenci** **nekomunisti**, ki so po **končani** **vojni** **prišli** **domov** v **Slovenijo**, **povsod** **komentirali**. Dejstvo je, da je **Ozna** **kmalu** **te** **glavne** **komunistične**

„trpice“ **polovila** in **zaprla**. Na prvem, največjem, procesu, na **Diehlovem** **procesu** — je bilo 14 obtoženih. Med njimi so bili vsi komunisti, nekateri tudi **španski** **borci**. Na tem procesu, ki je bil od 21.-26. aprila 1948 na **Taboru** v **Ljubljani**, je bilo 11 obsojenih na **smrt** in 10 **pozneje** **usmrčenih**. Trije procesa niso dočakali, ker so med **zasiževanjem** **umrli**. Na drugem — **Bohinjčevem** — so bili obsojeni na **smrt** le trije, ostali na **dolge** **zaporne** **kazni**. Kakšen je bil pritisk na obtožence in kakšni načini **zasiževanja**, pokaže **primer** **23-letne** **Rezike** **Barle**, žene **španskega** **borca** **inž.** **Barleta**, ki je bil že v **Diehlovem** **procesu** **obsojen** na **smrt** in **ustreljen**. **Rezika** **Barle**, ki je bila **Nemka**, **poljska** **delavka** (**slovensčino** je **le** **delno** **obvladala**), je **prišla** z **Barletom** po **vojni** v **Ljubljano**. **Pred** **sodiščem** je **priznala**, da je **bila** **vohunka**, **povezana** z **mednarodnimi** **vohunskimi** **mrežami** (!), da je **hotela** **strmoglaviti** (!) **obstoječi** **red**, **priljubljal** **diverzantske** **akcije** **itd.**, **itd.** **Bila** je **obsojena** na **smrt** in **usmrčena**. **Pozneje** so se **sodne** **razprave** še **nadaljevale**, **toda** **usmrteve** ni **bilo** **več**. **Danes**, ko je **partija** **v** **zagati**, je **končno** po **šetincu** **rehabilitirala** **vse** **mrtve** in **deloma** **tudi** **še** **žive** **obtožence**. **Partija** se **dobro** **zaveda**, da **bo** **poslej** **naj** **lahko** **računala**, **saj** je, **spet** po **šetincem**, **bilo** **mного** **neutemeljenih** **sumov** **do** **slovenskih** **rodoljubov** v **nemških** **koncentracijskih** **taboriščih**.

O tretjem tabuju — **Golem otoku** — bomo pisali pozneje.

SPOMIN OSTANE ŽIV

Pred letom dni je umrl Miloš Stare

Pred letom dni smo 5. aprila izgubili Slovenci moža, ki je dolgo vrsto let usmerjal slovensko misel, se trudil za svoj narod in neutrudno pomagal slovenskim beguncem po svetu, predvsem pa nam v Argentini. V njegov spomin in nam v opo-

zorilo smo ob prvi obletnici ustanovitelja našega lista zbrali med prijatelji in sodelavci nekaj pogledov na njegovo osebnost, da nam tako osvetle nekatere manj znane strani pokojnikovega značaja in delovanja.

bov in o svetovnem političnem stanju, dočim sem jaz obravnaval domače politične zadeve in zlasti delavsko vprašanje.

Pa se je zgodilo nekoč, da me je tajnik SLS Matej Tomazin prosil, da naj grem govorit v Žalno na Dolenjskem po maši ob devetih. Tedaj pa se je Tomazin zmotil in je tudi Stareta naprosil, da naj gre v Žalno govorit po maši, toda ob desetih. Zmotil pa se je v tem, da ga je prosil za Žalno, namesto, da bi ga prosil za Želmlje. Jaz sem začel po deveti maši govoriti, in ker sem bil sam, sem združil oba govora, ki sva jih imela na zborovanjih s Staretom. Kar naenkrat pa opazim med govorom Stareta, ki je seveda prišel z enourno zamudo. Vodja zborovanja je po končanem mojem govoru, povabil Stareta na oder in ga prosil, da naj kaj pove. Ko je prišel Stare na oder, me je ježno pogledal, češ da sem mu „ukradel“ vsebino njegovega govora. Tedaj pa se je zopet pokazalo, da je Stare odličen govornik. Imel je ognjevit govor, ki je navdušil vse navzoče. Ko se je pozneje pojasnila pomota, se mu je jeza poglobila.

V letu 1944 so hoteli gestapovci dobiti na vsak način v roke vodstvo Slovenske ljudske stranke in njene odporne organizacije Slovenske legije. Ker nismo bili v Ljubljani nikjer več varni, smo sklicali skupno sejo obeh vej organizacije na Dobrovo pri Ljubljani. Tam sva se ponovno srečala s Staretom. Domobranci so močno zastražili vas, da nas ne bi presenetili Nemci ali partizani. Nenadoma nas je prišel nekdo opozoriti, da se bliža vasi nemška patrolja in da naj se hitro skrijemo. Priprani smo bili, da smo bili izdani in da nas gotovo iščejo. Vendar se patrolja ni ustavila pri pravi hiši. Močno smo se oddahnili od prestopnega strahu. Pa mi pravi Stare — sedaj že dobre volje: „Nekoliko pa te je le bilo strah.“ — „O, seveda, prav toliko kot tebe.“ Pa smo nadaljevali s sestankom.

Stare se je še isti večer vrnil v svoje skrivališče blizu Ljubljane, med tem ko sem jaz odšel na Primorsko.

Srečala se nisva več na slovenski zemlji.

KATICA CUKJATI

Jasno začrtana pot

Poteklo bo leto dni, odkar je umrl naš požrtvovalni politični voditelj Miloš Stare. Prevzel je nase vso skrb in breme, ki jo predstavlja odgovornost poslanstva načelnika SLS v emigraciji. Z očetovsko skrbjo je usmerjal življenjsko pot slovenskih političnih beguncev po svetu. Staretovo delo v zvezi s to politično nalogo na vseh področjih družbenega in kulturnega življenja je pomemben del slovenske zgodovine za starejše in mlajše generacije Slovencev. To zaslugu pri graditvi Slovenije v svetu mru priznava s spoštovanjem celo tisti, ki so si izbrali drugačne poti pri iskanju demokratične bodočnosti našega naroda.

Minilo je eno leto od težke izgube predsednika SNO in spomini nanj se počasi urejujejo v jasno podobo: čedalje bolj se ceni pomen njegovih razmišljanj in sodb, ob iskanju političnih smernic vedno bolj občudujemo Staretovo politično razgledanost ter vrednotimo previdnost, hrabrost in njemu lastno moдрost pri zavzemu političnih stališč.

Stareta kot javnega političnega delavca smo poznali vsi emigracijski Slovenci, saj je bil glavna osebnost na naših prireditvah. Njegov sloves kot urednik tednika Svoboda Slovenija ni poznal meja med zdomskimi in zamejskimi demokratično mislečimi Slovenci. Moj prvi osebnostni stik z gospodom Staretom je bil, ko je še poučeval na Srednješkem tečaju ravn. Marka Bajuka. Naredil je name močan pozitiven vtis osebe jasnih in trdnih principov, njegove besede so bile iskrene in njegovi narodno-politični načrti

Pokojni predsednik SNO Miloš Stare v družbi s svojim predhodnikom dr. Mihom Krekom in naslednikom Rudolfom Smersujem. Na sestanku Svetovne krščanske demokracije v Limi.

MARKO KREMŽAR

Neznano delo Miloša Stareta

Zdi se mi, da sem prvič bliže sodeloval s pokojnim Milošem Staretom, ko sva pripravljala pred več kot desetimi leti politično študijski tečaj. Namenjen je bil predvsem študirajoči mladini, pa so napolnili dvorano tudi rojakji drugih starosti in stanov. Tematika je bila porazdeljena med več predavateljev, ki so se vrstili nekaj večerov zaporedoma. Poznal sem gospoda Stareta kot političnega govornika, a me je presenetil kot predavatelj. Svojo snov je podal tako živo in hkrati preprosto, da je občinstvo, sestavljeno v glavnem iz srednje in visokošolcev, ne le ploskalo, marveč — kar je veliko redkeje — po predavanju nadaljevalo z vprašanji in z debato.

Nekako takrat sem ga naprosil, naj bi kljub zaposlenosti pričel učiti na sobotnem srednješkem tečaju, ki je tedaj že dolgo zbiral v prostorih Slovenske hiše nad sto dijakov. Študentje petega letnika potrebujejo stika z močnimi osebnostmi, medtem ko je za starejše šola večkrat najkrajšja pot do razumevanja mladih generacij.

Z veseljem je sprejel vabilo pa priznal, da ga vseeno stvar skrbi. Čeprav izvežban govornik, je podvomil, da bi mogel vzdrževati pozornost študentov skozi vse leto. Pa je prvi dan pouka s sebi hitro odločnostjo stopil v razred in pričel učiti študente govorništva, organizacije, nastopa. Sčasoma so njegove ure obsegale vedno širšo snov in nikdar ni bilo slišati, da ne bi mogel pritegniti in obdržati pozornosti učencev.

Na pouk se je, kot mi je sam zaupal, vedno skrbno pripravljala. Ko sem nekoč ob koncu leta, že po odmoru, čakal pred razredom, da konča Stare svojo učno uro, ni bilo iz razreda nikogar, le njegov glas je donel skozi zaprta vrata.

Nemirno sem se prestopal pred vrati, ker je tekel čas „moje ure“, in čas je ob koncu leta enako dragocen učencem in profesorjem. Nenadoma pa je razred, kakih 40 fantov in deklet, izbruhnil v navdušeno ploskanje, kakor ga navadno ni slišati ne na zabavnih ne na kulturnih prireditvah. Profesor Stare je s poslovilno uro segel študentom v srce. Ne vem, kaj jim je govoril, a ko je čez nekaj hipov odhitel ob meni proti konferenčni sobi, sem videl, da je bil ganjen. Ganjeni pa so bili tudi dijaki, ki so pozabili celo, da je že zdavnaj odzvonilo konec ure.

Politično delo Miloša Stareta je znano, njegovo večletno delovanje na slovenskem srednješkem tečaju v Buenos Airesu pa je ostalo skrito in spominjajo se ga s hvaležnostjo le njegovi učenci in kolegi.

Sveta maša ob obletnici smrti

MILOŠA STARETA

bo v slovenski cerkvi
Marije Pomagaj

v sredo, 10. aprila, ob 19.

Načelstvo SLS

Vse življenje je posvetil delovanju, da bi slovenskemu narodu zasijala luč svobode, resnice in pravice. Pri tem je imel globoko vero v Boga in zaupanje v slovenskega človeka. Poln optimizma in upanja je vedel, da ne bo dočkal zmage demokracije v matični domovini, bil pa je trdno prepričan, da bo slovenska emigracija v Argentini doživela ta dan.

Kot politik je Stare vztrajno ostal zvest (svetovno nazorskim) principom. Njegova politična pot je bila jasno začrtana. Temeljito je poznal Slovence, slovensko zgodovinsko preteklost in mednarodno politično situacijo. Njegova največja zasluga kot voditelj naše politične emigracije je bila brez dvoma njegova nepopustljivost na ideološkem področju, ni poznal najmanjšega političnega kompromisa s komunizmom. Ta načelnost ni bila prisotna v frazah ampak v vsebini vseh njegovih razgovorov in v delovanju. To jekleno zadržanje je pomembno vplivalo na našo emigracijo v Argentini in ji daje posebno moč.

Ob globoki žalosti, ki jo je čutil Miloš Stare po ženi smrti, mu je bila edina tolažba ta, da je vedel, da izroča v varne roke novih generacij Slovencev politično delo; bil je prepričan, da bodo bodoči slovenski politiki nadaljevali njegovo delo za svobodo Slovenije z ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Življenje je zahtevalo od pokojnega načelnika SLS v teh težkih letih slovenske zgodovine številne žrtve in trpljenje, vendar je prežet z navdušenjem velikokrat dejal: „Če bi mi Bog dal na izbiro, kateremu narodu želim pripadati in v kateri dobi bi želel živeti, bi hotel biti Slovec v tem XX. stoletju.“

RUDOLF SMERSU

Nekaj spominov na Miloša Stareta

Ko sem obiskoval tretji razred humanistične gimnazije v Ljubljani, so me sošolci povabili na zborovanje dijaške organizacije „Razor“. Zborovanje je bilo v veliki knjižnici Jugoslovanske tiskarne, kjer je bila po sredi dvorane dolga miza, obložena s časopisi in revijami iz vseh delov sveta in v najrazličnejših jezikih. Skupaj z znanimi sošolci sem se usedel k tej dolgi mizi in radovedno čakal kaj bo. Ko se je dvorana napolnila, je stopil na oder meni neznani dijak in je s krepkim glasom začel zborovanje. Povedali so mi, da je to Miloš Stare. Klical je na oder deklamatorje, recitatorje in nato govornika — nekega osmošolca (pozneje sem zvedel, da je bil to nadarjeni pa prezgodaj umrli Jože Piber).

Ko sem gledal fante, ki so nastopali na odru, se me je polastila želja, da bi tudi jaz takole nastopal. Po zborovanju sem stopil k Staretu in mu razodel svojo željo. Stare me je z veseljem poslušal in dogovorila sva se, da bom imel krajšo recitacijo na prihodnjem sestanku, kar se je res zgodilo. To je bil moj prvi stik z Milošem Staretom, s katerim sem bil nato tesno povezan do njegove smrti.

Stare je kot osmošolec ustanovil in vodil za dijake višjih gimnazijskih razredov govorniški krožek. Povabil me je, da naj se udeležujem govorniških vaj in naj pri njih sodelujem. Že tedaj smo videli, da ima Stare velik govorniški talent. Mojsrsko je predvajal razne govorniške bisere iz Shakespearovih in drugih dram. Priporočal nam je, da naj hodimo ob nedeljah dopoldne v stolnico poslušati kanonika Mihaela Opeko, gotovo enega najboljših slovenskih cerkvenih govornikov v tistem času. Lahko trdim, da je bila prav Staretova zaslug, da se je tedaj precej mladih izobrazilo za dobre govornike.

TONE MIZERIT

Oj, kako je ljubil slovensko knjigo!

Prosili so me za kratek spomin ob prvi obletnici smrti gospoda Miloša Stareta. Spričo izredne raznolikosti njegove osebnosti in njegovega delovanja, mi vendar ni bilo težko zbrati zorni kot, iz katerega naj bi obudil toplo srečanje s pokojnim. Res da je bil pokojnik v prvi vrsti politik in državnik, bil govornik, da je bil vodja naše izseljenske skupnosti, da je imel tudi močan kulturni prizvok. Vse to meni osebnost ni toliko imponiralo, kot tista njegova lastnost, ki sem jo občudoval od prvega trenutka ko sem stopil z njim v stik: ljubezen do slovenske pisane besede.

Koliko let je že tega, kar me je po njegovi pobudi pokojni Joško Krošelj povabil v krog Svobodne Slovenije. Tam sem potem, teden za tednom, ob blizu mogel opazovati vso tisto tih, skoraj nevidno delo, ki ga je za slovenski tisk, za slovensko knjigo in sploh za našo pisano besedo opravljal gospod Stare. Počas sem tako razumel tisto gonilno silo, ki ga je vodila, da je ustanovil založbo Svobodne Slovenije, v kateri je, kot prva, izšla knjiga-učbenik za slovenske otroke po svetu: „Naša beseda“. Ljubezen do te besede je Stareta vodila v vedno nove težave, vedno nove napore in žrtve, vedno nove podvige.

Številne knjige založbe le skopo govore o trudu, pa tudi skopo govore o ljubezni. Da spoznamo resnič-

no veličino ljudi, jih moramo soditi po njihovih delih, pa sadovih. Tu stoj pred nami gospod Stare velik. A zame je še večji v tisti intimnosti, ki sem jo spoznal nekega večera, ko je nenadoma zagledal, domala v smeteh, slovensko izseljensko knjigo. Ni važno kje, ni važno v kakšnih okoliščinah. Zame je bilo pretresljivo eno samo dejstvo: spričo tistega prizora je mož, ki se ga danes spominjamo, imel eno samo obsodbo: „To je kriminal“, je dejal s tresočim glasom. A več kot to mi je povedala njegova globoko čuteča narava. Čeprav s težavo, se je sklonil, in pričel pobirati knjige. Brisal je prah raz njih, a ni si brisal solz, ki so se mu zalesketale na licih. Ni ga bilo sram, saj je jokal — za sveto stvar.

Moramo in moremo ga proslavljati kakor narodnega voditelja, se ga spominjati kot govornika, opevati njegove zasluge za izseljenstvo, za domovino, za svobodo slovenskega naroda. Vse to je primerno in potrebno. A jaz, osebno, se ga raje in vedno spominjam kot moža velike ljubezni: ljubezni do slovenske pisane besede, ki jo je teden za tednom izkazoval v izdajanju našega osrednjega lista. Ljubezen, ki je rodila v teku vseh teh let toliko knjig in zbornikov. A bistveno, ljubezen, ki je tega, na videz trdega moža, pretresla do solz, v neki pozni noči pod buenosaireskim nebom.

REZI MARINSEK

Kravja dolina

Gospod Rudolf je prijazno pokazal na nalepljeni napis v sosednji sobici in Ksenija je glasno brala: Cofil, Capillense, 25. de Mayo — in spraševala mamu, če vsi ti avtobusi ustavljajo na bližnji postaji. Kaj ne veš, se je začudila, pa se takoj spomnila, da hčerka že dolgo let ni bila v tem kraju. Koliko? Seveda, pet let je imela takrat.

Pet let! Ksenija si je iz lista prepisovala urnik, ona pa je molče zapustila sobo, prešla s trto zaraščeno galerijo, obstala pri gruči, pri vhodnih vratih in ob sprošenih obrazih in prijaznih besedah in nasmehih se je tudi sama avtomatsko spustila; a nekje, globoko jo je nekaj mučilo. Pogovarjala se je z znanci. Pomislila je: kako se nam pozna, da smo na počitnicah! Nič ni zaskrbljenosti, nič naglice, ne utrujenosti in ne naveličanosti. Smo polni življenja, volje, veselih misli in načrtov. Vse naše vsakodnevne skrbi smo odrinili v kot, morda začasno pozabili. A ob vrnitvi se spet pojavijo. Zakaj jih ne bi mogli dokončno odgnati? Zato, ker bi bil potem raj na zemlji? In tega ni!

Predstavljamo si, da brez njih ni normalnega življenja. To se pravi, da smo sedaj, tukaj, izven normalnega življenja?

Zasmejala se je misli in znanka ob njej jo je začudeno pogledala. Poglej, se je rešila iz zadrege, ponoči je bil tak dež, zdaj pa skoraj že ni več luč in se obeta lep dan. Kako ga misliš preživeti?

Ja, saj smo ravno pri tem, morda bomo šli ob vodi peš k Svetemu Stefanu, moram na pošto, hoja bo lepa in zrak je čist. Pa ti? Moram v Capillo.

Capilla del Monte, Gorska kapelica. Vedno jo je privlačevala. Vidiš, je razlagala Kseniji, tukaj bi morali živeti, mestece je prijetno, je mirno, s pogorjem v ozadju, z odprto pokrajino pred seboj, s prometnimi zvezami, poleti še preveč — hitela se je umikati ogromnemu avtobusu, ki je počasi zavijal proti postajališču, in glasno prebrala napis na ostrihu: audio, akondicionador. Ksenija, nagljena k ironiji, kot vedno, je skeptično dodala: saj, potem pa, aud' a' ni, ohlajevalnik zraka se je ravnokar pokvaril, veste, 'banjo', stranišče je zamazano in gorje tistim, ki sede tam blizu! Ampak, hčerka, je mama nejevoljna protestirala, ti pa imaš čisto poseben čut za humor, za črn humor, bi rekla, Prešli sta že na pol z zemljo in prahom prekrito opuščeno pro-

go in se povzpeli do cerkvice. Vidiš, je spet mama zadovoljna pripomnila, pogled razgled od tukaj in pogled tudi fresko stranske kapelice Adama in Eve! Zares enkratno! Ob desnem citarju so še vedno stale jaslice. Samo pogled to, je pridušeno vzklikala hčerki, prav take so, kot smo jih včasih doma postavljali! Niti ne manjka srebrne poti, niti zrcalnega jezera! Ksenija si jih je ravnodušno ogledala.

Vendar je tudi hčerka ob kavici, na bulvarju, rada prisluhnila maminim spominom. — Takrat si imela pet let, izredno mentalno razviti, samostojnih. Bila si majhna za svojo starost, a odločna. Tukaj si že sama izbirala ne le vrste sladoleda in kamenčkov, ampak tudi spominčke, hotela odločiti sprehode, ure počitka in podobno.

In kam je šel ves naslednji čas? Kje so se zgubila vsa naslednja leta, ko jih danes ne najdem, se je spraševala. Pred njo sedi odraslo dekle, tako znana in draga, pa tudi tuja. Nikoli je ni zares razumela. Impulzivno jo je prišla za roko, ti si vse, kar še imam! Edina, ki si še ostala doma! O, saj, ne misli, da drugi niso moji, a že so poročeni, imajo svoje življenje, na naju se spomnijo le ob poredkih obiskih. Saj vem, da so razdalje, eden na jugu, drugi na severu države! Ne vem, kaj bi naredila brez tebe!

Hčerka je spila kavo, odrinila revijo in preštevila nakupe. Sva na kaj pozabili? Pozabila si mi odgovoriti, je pomislila mama, pa še molčala. Na počitnicah sta in tako si želi, da bi jih bilo preživeli! Ksenija sama se je ponudila, da gre z njo. Mogoče je po tolikih letih želela spet videti v daljnih spominih ohranjeno pokrajino. Morda je v njej hotela najti tisto majhno punčko, ki je ni več — zdaj, po petnajstih letih, na prelomnici.

Morda jo je srečala pri sosednji mizici, kjer tje drugo dekletce izizvalno srkalo sladko pijačo in ob enem skrbno pazila na zavitek bonbonov. Bratec je hotel enega, milostno je popustila pijačo, počasi odvila bonbon in mu ga dala. ... Vidiš, tukaj je tisti trg, kjer ste vsi trije jahali osličke, v senci pa je ležala žama, žamita. Otipavali ste jo, Ivanček jo je hotel zažahati, pa mu je lastnik živali zabranil. Milančku pa se je smilila. Že takrat je imel rad živali. Imela je velike, rumene zobe in ves čas je nekaj prežvekovala.

No, — je veselo čbujal povečerne spomine dobrovoljni gost — sam sem še nekam znal kuhati, moj kolega pa prav nič. Bil je filozof, samo v knjigah, gospod. Učil sem ga peči palačinke. — Ob vhodu, pri zidu je stala klop. Usedli so se in se že vnaprej smehljali. Ksenija je odšla s knjigo v roki v sobo, mama pa se je pridružila poslušalcem.

Poglej, sem ga učil, tako se jo obrne, — s sunkom je pognal filozof ponev in palačinka je odletela. ... gledava, gledava, palačinke nikjer. Pa, saj ni duh! Le kam jo je odneslo! Našla sva jo na vrhu omare. — Dej, še enkrat poskusi, sem mu rekel. Drugič mu je padla na glavo. ... Smeh prisrčen smeh.

In potem sem ga učil pražiti čebulo, zavreti mleko. Odšel sem, in ko sem se vrnil, je filozof stoično pojasnil: med tem so se zgodile tri nesreče — čebula se je zažgala, mleko pa prekipelo in še spekel sem se. ... In spet smeh. ...

Imeli bomo poroko, je spet po večerji oznanil gospod Rudolf. V majhni, starinski cerkvi, ki jo je pokojni ustanovitelj kolonije odkupil, popravljen in v njej maševal, so se pričeli zbirati domačini in za njimi so pritisnili letovščarji. Kot navadno se je obred zakasnili.

Samo pogled, kako so vsi črni, je zašepetala Ksenija, pa vendar se dele v dva dela — na levi se zbirajo revnejši, na desni premožnejši.

Nevesta, v temni obleki, brez šopka, je pristopila k oltarju. Pridružil se ji je ženin, ki je med obredom ves čas duhovniku vneto prikimal.

Na hitro je bilo vse končano, pogasili so luči v cerkvi in pred njo in domačini so odšli v bližnjo hišo, kjer jih je čakala pogostitev. Psi so vneto lajali, še cerkev so zaklenili in pred njo je ostala le peščica turistov.

No, vidiš, pa je, — in, če pomisliš, da to potem velja za vse življenje! je nekdo pripomnil. In če gremo malo hoditi? je predlagal drugi.

Zavili so proti avtocesti. Nekje je zamakala krava, Ksenija si je vneto pobijala komarje, mlada žena je vsa vesela pritekla za njimi, češ da so otroci že zaspali. Gospod s pipo jo je na vse pretege vlekel. Zrak je bil čist, kresnice so letale, pokazal se je srebrni asfaltni trak, avtobus je švignil mimo in na drugi strani ceste, prav malo proč, je stalo pokopališče. Nič grozljivega ni bilo na njem. Preproste, bele kapelice so se svetile v mlečni svetlobi in tam je počival ustanovitelj kolonije.

vitelj kolonije.

Se morda spomniš, se je oglasila prijateljica, kako je revež sam zidal, sam mešal malto, sam sadil sadno drevje in borovec, ves borov gozdček. Pozimi je prenašal polne kangle vode, zalival, gojil, trpel, ustvarjal in se veselil. ... Nekoč so prišli domačinski gospodje, vsi v črnih talarjih, on pa je imel preširoke delovne hlače spete z veliko spunko in mešal je malto. Nič se ni zmedel. Obrisal si je roke in jim razkazal svoje delo. Resno so kimali in se ob enem umikali, da se ne bi umazali!

In veste, je pristavila druga, da so z vrta skopali štirideset tovornjakov kamna, navozili zemljo — in, da se sedaj borovci suše?

Le zakaj, se je oglasil njen mož. Kako zakaj! Ali ne vidiš, da so spodnje veje vedno bolj suhe, le vrhovi so še lepo zeleni. Verjetno so korenine dosegle skale. Zemlje jim manjka!

Jutri bo lep dan, je drugi pripomnil. Pravijo, da ste Slovenci odkrili lepo dolino, ki ste jo krstili za Kravjo dolino, ali Kravjo promenado; kje pa je, je hotela vedeti Ksenija. Gospod s pipo se je ustavil, jo vtaknil v žep in slovesno obljubil, da jih bo tja popeljal.

Dobro, ampak, kje je? — To je pa skrivnost, se je zasmejala znanka.

Veliki, črni ptiči so letali med borovci in glasno kričali. Gore so se svetile v jutranjem soncu, zvonček je vabil k maši, potem je zadišalo po sveži kavi. Kar hitro jo poberimo k potoku, je priganjala soseda, kdo gre v La Faldo, je spraševal drugi. ... Mladina se je najprej razpršila. Tisti najvišji vrh je Uritorco, ni res?! je spraševala hčerka. Si upaš nanj? je veselo podražila mamu. ... Upam že, se je branila, le ne vem, če bi prilezla do vrha.

Vseeno sta šli. Počasni sta lezli v hrib. Bilo je vroče. Strma kamnita pot, obrasčena s trnovim grmovjem, se je vlekla. Mama si je oddihovala, si brisala potni obraz, tudi dekle je zmažovalo. Usedli sta se na široko skalo. Blizu se je majhen kolibri vrtel na veji. Če hočeva res kam priti, morava vzeti pot pod noge, je menila mama in trudoma vstala. Ksenija pa je obsedela.

Malo počakaj. Usedi se, saj je še čas. Moram ti nekaj povedati.

Kaj je bilo v tem glasu, da je mamu prikovalo na mestu? Tesnoba, zadrega?

Se ne boš usedla? Ne, ti le povej. Tudi hčerka je vstala, si popravila očala in v zagorena lica ji je planil val krvi. — Poročila se bom in odpotovala, je zamrmrala. Kaj praviš, je vzkliknila mama? Govori jasno, saj te ne razumem!

Poznaš Danija, ne! Veš, da sva že nekaj časa prijatelja. Dobil je službo

v inozemstvu in me je vprašal, če grem z njim. ... Kar tako, enostavno?

Ne, ni enostavno, ti veš, da ne! Ves mesec sem premišljevala.

In jaz, hčerka, in jaz!, je zajecjala. Kaj govorim, se je zgrozila. Tukaj nisem jaz važna!, ampak njena sreča. S težavo je vprašala; ga ljubiš? Ne vem, je zategnila Ksenija, a vem, da mi je drag, vem, da hočem z njim. Rada ga imam, je blago ponovila.

In, kdaj greš? — Ko bom polnoletna. — To se pravi, o Veliki noči.

(... in šla si z menoj, da me pripraviš, šla si z menoj, da si še enkrat obudila nekdanjo punčko, in šla boš v daljo in moje misli te bodo spremljale, tebe, hčerka moja. ... vse dni mojega življenja. ...)

Mama, kaj ti je? — Oči so se ji napolnile s solzami, s težavo je izdala, — pusti me samo.

Ampak, mama!

Pusti me, je zavpila, pa hčerka se ni premaknila. Ne moreš razumeti?

Razumem, vse razumem, je glasno vzkliknila in se pognala po pobočju v dolino.

Tekla je in solze so jo slepile. Spodrsnilo ji je na oštrnem kamnu, ujela se je za trnovo vejo in na dlani se ji je poredila kri.

Pritekla je do prvih hiš in se upehana ustavila. Za seboj je zaslislala hčerkin glas in spet se je pognala naprej. Ne sme je videti objokane! Zavrla je s poti in nepričakovano se je znašla pred staro kapelico. Stranska vrata so bila pripeta. Vstopila je. Sedela se je v klop in zažela, da ne bi nikdar več vstala.

Gledala je v star počrnel križ in tožila Bogu. ... Počasi se je pomirila.

Le koliko je ura, jo je zaskrbelo. Kdo ve, kje jo išče hčerka? Dvignila se je, stopila k oltarju in s prsti počasi potegnila po starem lesu.

Po večerji je gospod s pipo obljubil jutranji sprehod v Kravjo dolino. Seveda, če ne bo dežja, je dvomeče pristavil in pogledoval potemeno nebo. Zares je ponoči treskalo in grmebo in voda je pri vratih vdrla v sobo.

Danes odpotujete, ju je povprašal gospod Rudolf, ko sta preskakovali luže pred jedilnico. Ja, danes zvečer. Nič ne bo s Kravjo dolino, mokra trava drsi, ni varno. Pa drugič. Molče sta še enkrat obšli vrt in gozdček in pobrali nekaj storžev pod borovci. Pospravili sta prtljago in zložili knjige.

Prebrala sem Ksenijo, se je Ksenija zasmejala in pozorno pogledala mami v obraz.

Saj, romantična storija, ali ne?

Ko se je večerni avtobus približal čakališču, se je zabliskalo za Uritorcom. Smehljaje sta dvignili roki v pozdrav spremeljajočim in smehljaj jima je še dolgo sijal na licih, kljub vsemu, v slovo. ...

Bil sem v Medjugorju

Po enem letu bivanja v Sloveniji sem slišal od znanih oseb, da se je v občini Čitluk, ki je oddaljena 30 km od Mostarja v Hercegovini, prikazala Marija šestim preprostim otrokom: Jakobu, Vicki, Ivici, Mirjani, Mariji in Ivanu. Govorice so se vedno bolj širile in sedaj je že minilo več kot tri leta od dneva, ko so vidci izjavili, da se jim je Marija prvič prikazala. Prišlo je tako daleč v javnost, da so ta dogodek že omenili v ljubljanskem dnevnem časopisu in v različnih revijah.

V Sloveniji so vsi škofje in skoraj vsi duhovniki vsa poročila o medjugorskih prikazovanjih sprejeli z veliko previdnostjo in rezervno. Dobro vemo, da glede osebnih videj ali razodetij nihče ni dolžan, da jih sprejme, saj niso za zveličanje potrebni. Sprejeti in verovati moramo le to, kar nas Kristus uči in kar je katoliška Cerkev proglasila za dogmo. Nekaterim pa čudeži, razodetja in prikazovanja pomagajo na poti k zveličanju. Mnogokrat brezverca ali versko mlačnega človeka pripeljejo do pravega krščanskega življenja.

Spoznal sem osebo, ki je večkrat romala v Medjugorje in celo organizirala več takih romarskih potovanj. Vabljen sem bil večkrat na to romanje, posebno pa, ko sem bil že posvečen v duhovnika. A delo na fari kot nedeljski kaplan pri sv. Križu na Žalah mi ni tega omogočalo. Končno sem se odločil za tako romanje avgusta lanskega leta. Spre-

ljal sem skupino, ki je odpotovala v soboto 25. avgusta 1984 iz Ljubljane. Po sarkazmno dolgi poti — 600 km — smo prišli ob 17 v hotel, ki je nekaj kilometrov oddaljen od kraja, kjer pravijo, da se prikazuje Marija. Poleg tega, da sem spremljal to skupino kot duhovni vodja, je bila moja osebna želja spoznati ta kraj, o katerem se je že toliko slišalo in pisalo.

Okoli 18. nas je avtobus pripeljal blizu cerkve, ki po velikosti presega sanhuško stolnico. Na levi strani zunaj cerkve so bile številne vrste vernikov in čakale na spoved. Ob tej uri je bilo znotraj cerkve že več kot polovico prostora zasedena. Verniki so molili in prepevali.

Znotraj cerkve sta dve spovednici: ena za angleško, druga pa za nemško govoreče vernike. Na vsaki strani prezbiterija sta dva prostora. Levi je namenjen zakristiji, na desni strani pa stoji skromna miza in nekaj stolov, na steni pa visi križ. V ta prostor prihajajo verniki do šestih popoldne, da molijo in pustijo na mizi ali pod njo različne nabožne predmete. To puščajo z namenom, da jih Marija blagoslovi; ali pa da se jih dotakne. Nekaj minut po omenjeni uri mora ljudstvo zapustiti ta kraj, kamor imajo dalje samo dostop duhovniki, redovnice in kak bolnik. Ker je bil vhod v ta prostor zaklenjen, sem se usedel na klop v prezbiteriju in tam začel spovedovati skupino, s katero sem

potoval. Ko se je približal čas, sem vstopil v sobo. S seboj sem imel majhen kovček, v katerem sem imel več rožnih vencev, nekaj pobožnih podob in nekaj svetinjic. To sem imel s seboj na prošnjo voditeljice naše skupine. Ko sem vstopil v ta prostor, je bil skoraj že napolnjen. Molili so rožni venec v latinščini, saj to je skupni jezik, katerega razumemo duhovniki in še marsikateri verniki.

Ko smo že bili na koncu tretjega dela rožnega venca, so vstopili vidci in zatem je nastala tišina. Stali so pred mizo. Zrli so na križ, ki je visel na steni na drugi strani mize. Stal sem za njimi. V hrvaškem jeziku so se pokrižali in začeli moliti očenaš. Med navzočimi smo v tišini eni opazovali, drugi molili, nekateri slikali in nekdo je celo filma. Niso vidci zmožili očenaša do polovice, ko ga je vseh pet v hipu prekrižali in padlo na kolena. Po kratkem in napetem molku se je slišal glas ene izmed vidkinj, ko je rekla: „Otišla je“. Nato so vsi vidci enoglasno nadaljevali z očenašem na istem mestu, kjer so ga prej prekinili. V trenutku kratkega močja sem lahko opazil na obrazu vidkinje Marije prečudovito veselje in srečo. Po končanem očenašu so vstali. Teda je opazil pri Mirjani, da je imeša solzne oči.

Nato so vidci odšli v prezbiterij in pokleknil: pred oltar, kjer duhovnik mašuje. Kleče so skupaj s polno cerkvi zmožili vero, sedem očenašev, sedem zdravimarij in sedem čast bodi. Nato se je začela sv. maša, pri kateri so somaševali vsi du-

hovniki, kateri so to želeli. Bilo nas je okoli dvajset iz različnih krajev Jugoslavije, Italije, Švedske, Avstrije, Nemčije in eden s Portugalske. Maša je bila v hrvaščini; berila so braš v nemščini, angleščini, portugalsščini in hrvaščini. Prošnje za vse potrebe je pa lahko izrazil vsak duhovnik po mikrofonu v svojem jeziku. Maša je res bila veliko doživetje, katero je zgledalo, da je hitro minilo, čeprav je trajala skoraj dve uri.

V nedeljo smo zgodaj zjutraj imeli slovensko sv. mašo; pozneje smo pa šli v vasico kjer živita Vicka in Mirjana. Pogovarjali smo se z njima, se slikali in v razgovoru opazili, da sta preprosti, zgovorni in simpatični gospodični.

Nato smo nadaljevali pot na majni hriboček, na katerem naj bi se jim Marija prvič prikazala. Med potjo smo molili rožni venec in prepevali Marijine pesmi.

Naša romarska skupina je šla na hrib, ki je oddaljen kakšno uro hoda. Na tem je že zabetonski križ, visok 10 metrov, ki je bil blagoslovljen leta 1934. Skoraj vsak romar obišče te kraje, gre do križa in to peš, saj drugače se ne da priti. Med potjo, ko smo se vzpenjali na ta hrib, smo molili kržev pot. Ko smo se v nedeljo vrnili v cerkev, je bila cerkev polna kot v soboto, da nisem mogel do prezbiterija. Šel sem v zakristijo pri zunanjem vhodu in ko sem vstopil, so vidci molili rožni venec; trije kleče, ostali stoje. Približno ob isti uri kot v soboto so šli vidci skozi prezbiterij v prostor, kjer smo bili zbrani v soboto. Šel

sem za njim. Na Gospodov dan sem opazil na obrazih vseh petih vidcev v trenutku popolne tišine veliko veselje, neko posebno zrenje in srečo.

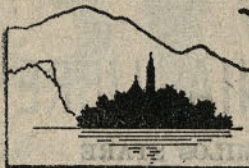
V ponedeljek smo kmalu zjutraj imeli slovensko mašo in nato smo odpotovali nazaj v Ljubljano.

S tega potovanja sem jaz osebno doživel kot pozitivne znake to, da je Medjugorje kraj, ki združuje ogromne množice, ki skupaj molijo; množično se udeležujejo svetih daritev in veliko oseb se približa k sv. spovedi, med katerimi je dosti takih, ki so živeli oddaljeni od verskega življenja.

Širijo se vesti, da je bilo v tem kraju že v tem času prikazovanj veliko bolnikov ozdravljenih. Nekateri trdijo, da vidijo različna znamenja ali da imajo videnja. Različne knjige in revije so objavile, da je Marija sporočila vidcem, da prihaja kot „Kraljica miru“. Prosi kristjane, naj se poboljšajo; naj molijo rožni venec vsak dan, se postijo in vadijo v žrtvah. V mnogih kritičnih obdobjih človeške zgodovine je Marija klicala ljudi k spreobrnjenju in popolnosti.

Če bi nas kdo vprašal: ali je to, kar se govori o Medjugorju, resnično ali so izmišljotine, bi lahko odgovorili v svetopisemskim odlomkom iz Apostolskih del (Apd 5, 38): „Ne dotikajte se teh ljudi in pustite jih; zakaj, če je ta načrt ali to delo človeško, bo razpadlo; če je pa od Boga, jih ne boste mogli unčiti; — da bi se kdaj ne izkazalo, da se borite proti Bogu.“

Franci Cukjati

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

RADENCI — Swing cola je ime novi pijači brez alkohola. Ne bo imela ne konservantov ne kofeina, le sladkor, naravne rastlinske izvlečke in vitamin C v mineralni vodi. Upajo prodati v tem letu kar milijon in pol steklenic.

BREZICE — Stoosemdset prikolic je meseca februarja odšlo na švedsko. Izdeluje jih tovarna IMV; njena letošnja produkcija se bo vrtila okoli tri tisoč. Ker povpraševanje presega zmogljivosti, premišlujejo možnost, da bi uvedli drugo izmeno.

LJUBLJANA — Inflacija v januarju je v Sloveniji 9,2%, v primeri z lanskim januarjem pa 65,7%.

MARIBOR — Esperanto se poučuje kar na petnajstih šolah v Mariboru. Jezik naj bi služil — med drugimi — za kulturno sodelovanje s Kitajsko. V ta namen izbirajo slovenske otroške in mladinske knjige, ki bi jih posredovali v zameno za kitajsko literaturo.

LJUBLJANA — 8.09 milijona prenočitev v lanskem letu je naštel slovenski statistični zavod, kar pomeni 9% več kot leta 1983. Tuje prenočitve so tudi narasle, tako po številu kot po deležu v celotnem štetju; zdaj predstavlja kar 40% vseh prenočitev. Letos je precej naraslo število Britancev, ki so izpodrinili s tretjega mesta Avstrijce. Največ turistov je prišlo iz Zahodne Nemčije in Italije.

KOPER — Na Kubo je odšlo prvih petdeset vozil C-25, izdelanih v tovarni Cimosa. Oprema je različna, od rešilnih vozov do kombijev za intenzivno nego. Do konca maja naj bi jih izvozili na Kubo kar 550. Vozila sicer izdeluje francoski Citroën, a je več kot polovico opreme delo Cimosa in kooperantov.

JEZERSKO — Sto let je praznoval 13. februarja Zdravko švikaršič, glasbeno-narodopisni raziskovalec, predvsem koroskih narodnih pesmi.

ILIRSKA BISTRICA — Mednarodno nagrado „International Commerce“ iz Španije je dobila družba Transport in sicer za svoja prizadevanja in dosežke v mednarodni trgovini. Iz prevoza splošnih tovorov se je leta 1962 preusmeril v prevoz naftnih derivatov in drugih tekočin. Danes ima 160 težkih tovornjakov in priklopnikov, kar predstavlja skupno nosilnost štiri tisoč ton.

LJUBLJANA — Status kmeta naj bi imel tisti, ki s kmetijsko proizvodnjo doseže vsaj polovico povprečnega osebnega dohodka zaposlenih v občini. To je bil eden izmed predlogov, ki jih je obravnaval sredi februarja slovenski Republiški izvršni svet o kmetijski dejavnosti.

ORMOŽ — Proizvodnja sladkorja v ormoški tovarni je bila lani uspešna. Predelali so 250.468 ton sladkorne pese in proizvedli 31.953 ton sladkorja, 7.696 ton melase in 10.000 ton pesnih rezancev. Zmogljivost tovarne je bila izkoriščena osemdesetodstotno, izkoristek sladkorja pa 86,99%. Kljub vsem tem razveseljivim številkam pa imajo izgubo, ker je razmerje med ceno sladkorja in sladkorne pese prenizko; cena sladkorja je umetno nizka, da zavarujejo življenjsko raven prebivalstva.

UMRLI SO od 9. do 19. februarja 85:

LJUBLJANA — Marija Galič; Toni Kolenc; Marija Golobčič; Ivanka Zavašnik; Jože Marincelj; Jože Koščak; Anton Grm; 84; Marija Pavec; 84; Dovjak; Danilo Čuk; Marija Mendušič; 84; Znidaršič; Minka Legan; Stane Zajc; Marija Nograšek; 89; Franc Kernjak; Ivan Cingesar; Anica Andolšek; 89; Šmuc; 81; Gašper Kumelj; 86; Andrej Dimnik-Kozjakov; Ivan Petkovšek; Stanislava Snoj; Kranjc; Rudi Strnad; Slavka Podboj-Ziherlova; 85; Franc Miš; 73; Ivana Kamenšek; 89; Urška Maček; 89; Jakomin; Martina Battelino; 89; Franc; Franciška Stegelj; 89; Kaplja; Francica Matevžič; 89; Mahorič; Veronika Mejač; 79; Rada Hrbar; 80; Ela Picelj; 80; Petras; 83; Stane Žitnik; Franc Selan; 80; Angelca Hlešč; 81; Franc Cvehte; Viktor Kranj; Franc Jančar; Stožice; Antonija Štrumbelj; 82; Češnovar; 82; Gornja Straža; Ana Kovačič; 88; Ptuj; Jože Uršič; Povirje; Franciška Suhadolnik; 80; Kržič; Preserje pod Krimom; Marija Bajcar; 80; Drnovšek; Zgorje ob Savi; Ivan Jelenko; Sedraž nad Laškem; Ščuka; Antonija Kušar; 80; Štirn; 77; Miha Berdajs; Marija Jašovec; 80; Ja-

nežič; Ivan Šegatin; Amalija Belas; Nada Kobi; 80; Stermečki; Zora Hrovatin; Metka Vimpolšek; 80; Konda; 90; Terezija Skubic; 80; Štarm; 67.

RAZNI KRAJI — Pavla Praprotnik; Gomilsko; Justina Horjak; 80; Jeram; Marija Kifnar; 80; Bajželj; 83; Litija; Venceslav Mrak; Celje; Gera Lovrec; Maribor; Marica Bratina; 80; Kopče; 89; Križevci pri Ljutomeru; Terezija Pogačar; 80; Jerman (Albinetova mama); Radomlje; Roza Krapež; Vnanje Gorice; Anton Šuštar (Ferbarjev ata); 78; Potok; Karel Vovk; 74; Celje; Franc Škufca; 80; Ponova vas; p. Leon Božič; 80; Velika Nedelja; Katarina Huter; 90; Jesenice; Angela Sever; 80; Mislej; Postojna; Franc Kajtna; Celje; Jana Kopriva; Prevalje; Marzenka Sančič; Celje; Franc Svetina; 78; Bled; Jože Koželj; 87; Dob; Ana Sešek; Gmeljne; ing. Dušan Sikošek; Jesenice; Veronika Kolenc; 80; Keber; 93; Goriška Brda; Alojz Žibret; Liberka nad Kosturjico; Franci Jezernik; Braslovče; Miha Križaj; 86; Naklo; Jakobina Pejha; Rogaška Slatina; Rozi Krajsšek; 80; Medved-Souvan; 86; Ločna; Ivan Lavrič; Beograd; Marija Zirkelbach; Kranj; Jernej Lenarčič; Preska pri Medvodah; Miran Biderman; Hrastnik; Karlo Nardinec; 68; Vrtovin; Lucijan Berjak; 72,

Nova diplomantka: Na Pomorskem hidrografskem inštitutu je decembra lani diplomirala gđc. Urška Žitnik in dosegla naslov kartografinje. Čestitamo!

† ALOJZIJ MALI

Na dan Marijinega Oznanjenja so na pokopališču Villega pokopali Alojza Malija, ki je zaradi kapi 24. 3. nenadoma odšel v večnost.

Njegova nepričakovana smrt je močno prizadela ne samo ženo in sorodnike, temveč vse, ki smo ga poznali.

Bil je najmlajši brat pok. župnika Gregorija Malija, katerega je dolga leta spremljal na življenjski poti in mu v zadnjem trpljenju stregel z najbolj čutečim bratovskim srcem.

Rodil se je 1. 1909 v Znojilah pri Kamniku. Ko je bil še mlad fant, je bila njegova želja podpirati duhovnike pri njihovem poklicnem delu. Veselil se je, ko je za praznike pritrkaval, postavljaj mlaje in krasil cerkev.

Od Boga je dobil velik dar za lepo petje. Rad je prepeval s pevci pri cer-

kvenem petju, prav tako pa tudi v lepi slovenski družbi, ob kapljici dobrega vina.

Do skrajnosti veran in pošten se je z odločnostjo umaknil rdečemu brezboštvu v Sloveniji ter odšel najprej v Vetrinje, potem pa v avstrijski taborišči Lienz in Peggez.

Da bi začel samostojno življenje, se je odločil za pot preko morja in 1. 1948 odšel v Argentino. Z velikimi trudi si je v Ramos Mejiji postavil lep dom, ki je dajal toplino ne samo domačim, ampak tudi znancom in prijateljem. Nadvse srečen je bil, kadar so bili njegovi gostje slovenski duhovniki. Tedaj je na stečaj odprl svoje srce: Obujal lepe spomine na domovino in prepeval slovenske narodne pesmi.

Zelo pogosto so se njegove misli ustavljale v Ajdovcu — na fari njegovega brata župnika, kjer so mu domači krvniki pobili številne prijatelje-domobrnce ter požgali mogočen prostvetni dom, ki ga je z velikim veseljem pomagal graditi. Hvaležen je bil Bogu, da si je tedaj čudežno rešil življenje.

Malijev Lojze je bil preprosta duša,

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: ga. Ivanka Gorše \$a 1000 v spomin pok. duh. Jožetu Koščku; Eiletz Božo, Olivos, \$a 3000; Janez Jelenc, Miramar, \$a 1000; Rudolf Ribnikar, J. L. Suárez, \$a 500; Mirko Kopač, Castelar, \$a 500; Dano Šerko, Salta, \$a 2000; N. N., Mar del Plata, \$a 4800; Anton in Ana Gaber, ZDA, 10 dolarjev; Josephine Mokorel, ZDA, 20 dolarjev; Frank Kuhel, ZDA, 3 dolarje; N. N., Kanada, 10 kanad. dol.; ga. Mimi Martinčič, Kanada, 10 kanad. dol. v spomin na pok. M. Stareta in S. Batagelja; dr. Peter Urbanc, Kanada, 20 dol. v spomin ob prvi obletnici smrti M. Stareta.

Vsem darovalcem iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

Novo zaglavja je izdelal arh. Franci Klemenc.

a je njegov pogreb dokazal, da je mnogim veliko pomenil. Iz vseh delov Velikega Buenos Airesa so prihitali znanci in prijatelji, da bi se poslovili od dobrega pokojnika in dobrotnika.

Lepo je izvršil svojo življenjsko nalogo. Stvarnik, ki je vpisal vsa njegova dobra dela, mu bo dal plačilo, ki mu ga svet ni mogel dati.

BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE

GOSPODOVEGA VSTAJENJA

VOŠČI VSEM ROJAKOM

ZEDINJENA SLOVENIJA

NAJ NAS MOČ NOVE LUCI ZDRUŽI

POVSOD V EN SAM MOGOČEN

GLAS:

ALELUJA, ALELUJA!

ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA

Velika noč 1985.

ROJAKOM V ARGENTINI IN PO SVETU

blagoslovljeno Veliko noč!

Oblak hnos. S. A.

ALMAFUERTE 3868

SAN JUSTO

Blagoslovljene velikonočne praznike voščita vsem rojakom

Marjan in Helena Loboda

ZAVAROVANJA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. pis. 10 T. E. 312-2127 (1041) Capital

BAJDA s.r.l.

PARKET

želi vsem rojakom blagoslova po dne praznike vstajenja Gospodovega

Benavente 4325 Villa Nueva (5521) Mendoza Tel. 261627
Juan B. Alberdi 3981 Capital Tel. 67-2494

SLOVENSki DOM V CARAPACHAYU

želi vsem članom, prijateljem in rojakom

VESELE IN BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE

Srečne in blagoslovljene

velikonočne praznike!

STANDMETAL S. A.

ENTRE RIOS 3763

SAN JUSTO

Naš Gospod je od smrti vstal, od njega bridke matre; nam se je veseliti, on nam hoče k trošti biti.

Najstarejša slovenska velikonočna pesem

Naj bo Aleluja pesem sreče in upanja — želi svojim članom, dobrotnikom in vsem rojakom — SLOMSKOV DOM.

KREDITNA ZADRUGA

“S. L. O. G. A.” Z. O. Z.

Bmė. Mitre 97 Tel. 658-6574 in 654-6438

MUTUAL

SLOGA

Ramos Mejia

VOŠČITA VSEM SVOJIM ČLANOM IN PRIJATELJEM V ARGENTINI IN PO SVETU ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE VELIKO BLAGOSLOVA, ZADOVOLJSTVA IN MIRU!

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja želi

dr. Katica Cukjati

ODVETNICA

Av. Provincias Unidas 52

Lomas del Mirador

vsak dan od 17. do 20. ure

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
 REDACCION Y ADMINISTRACION:
 RAMON L. FALCON 4158
 1407 BUENOS AIRES
 ARGENTINA
 Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
 Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
 dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
 dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:
 Za Argentino \$a 5.300, pri pošiljanju po pošti \$a 6.000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
 TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

1955 - SLOVENSKI DAN - 1985

30 LET SOLIDARNOSTI MED NAMI IN
 OB 40-LETNICI NA ŠEGA ZDOMSTVA
 NA BELO NEDELJO, 14. APRILA, V SLOVENSKI VASI

S P O R E D :

- 11.00 Otvoritev z dviganjem zastav in pozdravom predsednika Zedinjene Slovenije, nato odhod iz Doma v cerkev Marije Kraljice
- 11.30 Sveta maša. Daruje delegat msgr. Anton Orehar
- 13.00 Kosilo
- 16.00 Akademija: „BOG IN SLOVENIJA! — 40 LET ZVESTOBE!“
- Pozdrav predsednika Društva Slovenska vas
 - Govor dr. M. Kremžarja
 - „Naša zgodba“ — v besedi in pesmi napovedovavca, solistov, recitatorjev in pevskih zborov
- Nato Prosta zabava
- Prijateljska napitnica in nagradno žrebanje v pomoč mendoškimi rojakom prizadetim zaradi potresa ODPRI ROKE, ODPRI SRCE!

NARODNE NOŠE: PRIDITE V ČIM VEČJEM ŠTEVILU K OTVORITVI IN SVETI MAŠI!
 Za člane Zedinjene Slovenije bo možnost za poravnavo članarine.

Vabi
 ZEDINJENA SLOVENIJA

Poravnajte naročnino!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI VSEM ROJAKOM

Stanislav Zupančič

Martillero Público Nac.

Quintana 161 - San Martín (1650) — Tel. 755-2678

Čeprav je denar vedno manj vreden, brez njega je ne moremo biti. Precej izgube zavoljo inflacije pa lahko rešimo, če ga skrbno nalagamo na hranilno vlogo, namesto da ga hranimo doma. To še posebno velja, ko to lahko zelo enostavno in varno uredite v tako poznani in solidni ustanovi kot je

S L O G A

Pridružite se še vi več kot 2600 rojakom, ki že precej let pridno poslujejo z nami. Informacije v naši pisarni: Bmč. Mitre 97 - Ramos Mejía, tel. 658-6574 in 654-6438 v uradnih urah od ponedeljka do petka od 15. do 19. ure. Podružnica v Slovenskem domu, Córdoba 129 - San Martín, uraduje ob torkih in četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah po slovenski maši do 11.30 ure.

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 26. marca, po dolgi bolezni, v 82. letu starosti v Gospodu zaspala gospa

Justa Repič roj. Slokar

K večnemu počitku smo jo položili dne 27. marca na pokopališču na Chacariti.
 Zahvaljujemo se vsem, ki so jo v bolezni obiskovali, ki so nam izrazili sožalje in ki so jo spremljali na zadnji poti.
 Prosimo, da se je spominjate v molitvi.

Zalujejo:

hčerki Marija in Angela z družinami
 sestre: Pavla, Tončka, Marija z družinami,
 brat Karlo z družino,
 bratranec Pavle čibej
 v imenu vsega sorodstva.

Buenos Aires, Verona, Šturije, Žapuže, Kamnik, Maribor
 26. marca 1985

menih skednjev, iščočo žir. Lepo vreme, sonce in blagodat so vplivali na mir prebivalcev. Lisjak je dremal na pragu, sivi žerjav je otožno lovil muhe po zidu, rdeča veverica je iz objesti podila vrabce po višnjah ali pa lovila svoj lastni rep, vrteč ga kakor blazna; pod plotom so mignila včasih ušesa domačega kunca, ki je glodal vrbinje. Golobje so kot bel oblak padli v vodno korito, potem pa zbežali na sleme in grulili enoglasno pesem; psi so gredli na soncu zdaj levi bok zdaj desni in se pretegovali kakor mehkužneži.

Vse je bilo skladno, mirno in zadovoljno z usodo; celo kos v kletki pri oknu je veselo žvižgal in škorec je skakal po klinih lestvice ter kričal:
 „Na zdravje! Dober dan! Srečno!“
 Ragis je vihal brke, mežikal z očmi, gladil naščetinjene kuštre, potem vnovič nabasal čedro in začel peti pod nosom:
 „Materi rekla nič ni, zakaj —
 tarí, tarí, tarí,
 šla je Filis v vrtni gaj,
 tarí, tarí, tarí.“

Kakor v nasprotje in nakljub se je začelo s ceste žvižganje, potem pa puplet v nemščini:

„Beim Weine, beim Weine,
 da sitz man gern zu drei,
 Beim Liebchen, beim Liebchen,
 da sitz man gern allein!“
 Podkev je zazvonila ob kamen in za vrati se je prikazal Witold na konju, oblečen, kakor da bi jahal na lov v Windsor.

„Hej, je kdo doma?“ je zaklical in se okrenil na konju.

Ragis je še bolj zamežal in se naredil, kot da spi. Tudi psi se niso oglašili, samo veverica in kunci so se razbežali na vrh, prestrašeni nad nepričakovanim krikom.

„Verflucht, verdammt!“ je zaklel gospodič. „Ali so vsi špitalarji umrli ali kaj?“ Niti glasu. „Hej, Marko, odprti vrata, sicer ti jih polomim!“

Psi so zagnali lajež, kakor da bi razumeli pretnjo. Tedaj je tudi Ragis odprl eno oko, pljunil ravnodušno vstran in začel mšriti lajajočo drhal:

„Tiho, tiho! Sem! Sem k nogam! Boste ubogali!“

* Pri vinu, pri vinu rad družbo imam, pri ljubici, pri ljubici pa rajši sem sam...“

SLOVENSKI DOM
SAN MARTIN

vabi vse člane in prijatelje
 na prvo letno

PRIJATELJSKO VEČERJO

ki bo v soboto 13. aprila ob 20.30.

Prijavite se do petka
 12. aprila zvečer.

Slovenski dom
v Carapachayu

se iskreno zahvaljuje vsem številnim obiskovalcem, darovalcem in sodelavcem, ki so pripomogli, da je nedeljska tombola tako lepo uspela.

SLUŽBO DOBI

kuharska pomočnica

pozneje z možnim prevzemom kuhinje v zimski sezoni — julij, avgust in september. — Plača dobra, po dogovoru.

Ravno tam tudi dobi službo oseba ženskega spola za serviranje — postrežbo itd.

Sra. V. Dumrauff
 „Delo v Bariločah“
 CC 307
 8400 S. C. de Bariloche
 Río Negro

OBVESTILA

VELIKI PETEK, 5. aprila:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19. uri bogoslužje velikega petka.

VELIKA SOBOTA, 6. aprila:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 22. uri velikonočna vigilija.

SREDA, 10. aprila:

V Slovenski hiši maša ob 19. ob obletnici smrti Miloša Stareta.

SOBOTA, 13. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Začetek visokošolskega tečaja ob 16. uri v Slovenski hiši. Vpisovanje, nato pa inavguralno predavanje univ. prof. dr. Milana Komarja.

V Slomškovem domu ob 20. uprizoritev veseligre „Namišljeni bolnik“, v izvedbi Slovenskega gledališča.

NEDELJA, 14. aprila:

SLOVENSKI DAN v Slovenski vasi v Lanusu.

SOBOTA, 20. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

NEDELJA, 28. aprila:

Občni zbor Slomškovega doma po maši.

Marja Rodziewiczowna

H R A S T

(DEWAJTIS)

Orjak se je za trenutek zagledal v ta obraz, pridržal veslo, potem sta se srd in gnev zaiskrila v njegovih očeh. Pogreznil je spet veslo v globino, vzbočil obrvi in se ni več ozrl. Ladja je priplavala k bregu ob gozdu, od koder ni bilo videti več ničesar za seboj. Zar na reki je zginil, pesem v daljavi je utihnila.

Na bregovih je zavladala tišina in neporušen mir. Le stari Dewajtis je poslušal novice, ki mu jih je prinašala Dubissa, in močno šumel...

Dolgo je ob njegovih koreninah pomišljal osamel človek. Ko je odhajal, je bilo na nebu polno zvezd in iz vasi se je oglašil prvi petelinji klic. Hrast je blagoslovil odhajajočega z dolgim šestlom. Hrastje vnuki pa so se pridružili svojemu patriarhu in v tišem zboru ponavljali ta blagoslov...

VII.

„Gospodična Aneta!“

„Kaj je, gospod?“

„Ali bo že kmalu konec s temi hudobnimi živalcami?“

„Ne gre, gospod, da bi poštene bučele tako zmerjali! Vzor marljivosti so kakor naš Marko, z brenčanjem hvalijo Boga pri delu, zidajo palače, kakor jih stavbenik ne zna, bel vosek daje

NAMIŠLJENI BOLNIK

V soboto 13. aprila ob 20
 v Slomškovem domu

Blagoslova polne praznike vstajenja Gospodovega
 želi vsem Slovencem

C A C E S s. r. l.

Slovensko keramično podjetje

Pedro Molina 132-42 Guaymallén - Villa Nueva MENDOZA

Gospod je moja luč
 in moja rešitev.

Po treh dneh težke bolezni nas je je 24. marca, ravno po izpolnjenem 76. letu, zapustil in odšel k svojemu Stvarniku, naš dobri mož in stric, gospod

Alojzij Malu

Prisrčna hvala dr. Alojziju Starcu za zadnje sveto okrepčilo, msgr. Antonom Oreharju za pogrebno sv. mašo, vsem duhovnikom, ki so molili ob krsti, številnim kropilcem in vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti.

Bog povrni vsem številnim dobrotnikom, ki so darovali v dobrodelne namene v pokojnikov spomin ter nam bili v dnevih žalosti v vsestransko pomoč.

Žalujoči: žena Marija,
 nečakinja Ivanka Rode,
 z družino,
 nečaki in nečakinje v Sloveniji:
 Marija, Tone, Janez in Nežka z družinami.

Ramos Mejía (Bs. Aires), Nova Štifta, Smlednik,
 Znojile pri Kamniku, Mengeš

(36) lestve? O, ta je pa lepa!“

„Zadnjikrat vam pravim. Gotovo. Sama bi šla, toda stara sem. Ko bi bil Marko tu, bi mi pomagal.“

„Seveda, čas ima ugrediti roje! Grenis, vprezi sivko! Če pa mi zopet pridete, da ta ni zadnji, prav gotovo, vojaško besedo vam dam, da zamašim vsa vrata v ulju, naj vse pocrkajo!“

„Gospod, bučela ne crkne, bučelica umira. Ne bom prišla, kajti prostora nimam več in tudi čas rojenja mineva. Jeseni bomo pa zato imeli med in vosek...“

„Ho, ho! Zdaj ste pa zadeli mojo slabo stran! Razume se. Bo pa iz tega toliko pridelka, kolikor ga mačka naprede. O, to že vem! Samo, teta Aneta, hitro se vrnite, kajti zvečer prideta črna Julka in Hanka!“

„Čez eno uro bom nazaj. Hvala vam za konjiča!“

Grenis je zavozil pred hišo. Starka je položila na voz mrežo, vrečo, kropilo in drugo, kar potrebuje za ogrebanje rojev, nato je še sama zlezla na voz in se odpeljala; spremljala pa sta jo lajanje lisjaka in krakanje žerjava.

Ragis je ostal na klopi pred hišo s čedro v ustih in z nagajivimi očmi gledal okrog.

Bilo je praznično sobotno popoldne. Ljudje so se razpršili po poljanah in po reki: mladi zavoljo zabave, starejši pa zaradi pogovorov. Sosednje kmetije je bilo slišati samo kašljanje starega Wojnata in njegov raskavi glas, s katerim je vpil na hlapca in dekle.

V Markovem domu se ni nihče prepiral, kvečjemu mlade štoklje na sle-

jo za oltarje in med za v boleznih.“

„Naj jih štoklje požro, to strupeno golazen!“

„Naj jih štoklje požro, to strupeno golazen!“

„Hudobni ljudje sovražijo revice! Ne pika bučelica kar tako, samo matico in svoj ulj brani do smrti! Kdor jo ljubi in spoštuje, tega nikdar ne bo pičila! Glejte, tri roje sem že ogrebla in nobena me ni pičila!“

„Gotovo se mažete s kako skrivnostno mažo, da ste lahko pred njimi varni, kajti ne mi ne živina nima pred njimi miru. Zadnjič so Marka nagnale, včeraj pa mi žrebca ohromile. Fej! Grenis je zatekel kakor kad, meni so pa oko napihnilo. Kazen božja!“

„Vam dam obkladke na oko, bo takoj prešlo!“

„Dajte rajši svojim bučelam obkladke! Te hudobe letajo vsepovsod brez ceremonij! ... Jim bom še take zagodel, da bodo...“

„Prosim vas, ne preganjajte jih. Medu jim natočim, takoj bodo postale zaupljive in kot otroci bodo utihnilo! Trije panji! Kaj to pomeni? Komaj začetek. Danes sem četrti roj ogrebla v dobri duplini. Ta bo zadnji.“

„Kaj? še eden? In to divje gozdne bučele, najbolj strupene! In Grenisa mi boste vzeli, Aneta, in voz in konja in